

haar opeens het woord uit den Hebrëerbrieff voor den geest: „Hij vond geen plaats des berouws, hoewel hij dezelve met tranen zocht.”

Wat men vreugd noemt, dat kinderlijk blij-zijn, dat alleen in de jeugd genoten wordt. Saartje had het nooit gekend. De armoede van het ouderlijke huis aan de eene zijde, en anderzijds de tooneelen harer verbeelding, de tooverpaleizen, die zich voor haar geest telkens verhieven, het bracht haar in een toestand, die haar buiten den gewonen levenskring sloot.

Haar moeder begreep haar niet, en dat sloot haar hart. En die haar kenden waren van gedachte, dat zij om iets mijmerde, en dat het nog wel eens heel slecht met haar kon afloopen. Maar onder dit alles was het gebed haar troost en haar kracht geweest. Zich overgeven aan God, Gods hoogheid te erkennen, er in toe te stemmen dat de pottenbakker macht had over het leem, en dat zij bestemd kon zijn om als wanscheppel een teeken te zijn van Gods macht, het was haar bij oogenblikken goed, al gevoelde zij ook, dat zij er onder verloorde. Kerkgaan was haar hoogste genot, en bij Gods kinderen te zijn, dat was het eenige wat haar verkwikte; want zij had de vromen zoo lief en hoorde hen zoo gaarne van hun onder-vinding spreken.

Als volwassen meisje kwam ze in een zware verzoeking. Zij diende bij aanzienlijke lieden met twee kinderen: een zoon en een dochter. Met eenige onderscheiding werd ze behandeld, en eens had ze gehoord dat de freule tot haar mama zei: „We moeten onze Saar in waarde houden, dat scheppel is eigenlijk te goed om meid te zijn; ze heeft alle eigenschappen om te heerschen. We hebben nog nooit zoo'n meid gehad, en ik kan 't waarlijk niet begrijpen, dat onze lieve Heer aan wozens uit den lagen stand zooveel schoonheid en zooveel aanleg geeft, terwijl ze toch bestemd zijn om slaven te blijven.” Die woorden waren als vergif in haar aderen, en 't was of haar heele lichaam met adderbeten werd bedekt.

Doch erger verzoeking wachtte haar. Nauwelijks zes weken was ze in dien dienst, of ze ontdekte dat de jonker, een schoon jongman van 23 jaar, werk van haar maakte. Hij was voor haar het ideaal van een man, en zij gevoelde voor het eerst dat onnoembare, dat levenverterende, dat een vrouw alleen gevoelen kan. Waar zij was, maakte hij gezochte boodschappen. Dan vroeg hij haar dit, dan dat. „Och Saartje, wil je asjeblieft dit of dat eens voor me doen, je kan dat zoo netjes,” zoo ging het voort van het een tot het ander. Langzamerhand werd hij vrijer, dubbelzinniger werden zijn woorden. En onder dat alles droomde zij haar droomen. Wie weet, als het de weg eens was! Had de arme Ruth ook niet den rijken Boaz tot man gekregen? Maar dan kwamen die adders weer bijten: „Ze zijn toch bestemd om slaven te blijven!”

Eens op een avond, toen de familie uit was, kwam de knecht bij haar met de boodschap: „Saartje, of je even bij den jonker wilt komen.” „En ze zijn allemaal uit,” zei Saartje.

„Neen, de jonker is thuis,” en met die woorden verliet hij haar weer.

Zij beefde en werd doodsbleek; maar wegblijven durfde ze niet.

„De jonker is in de zijkamer,” riep de knecht

onder het heengaan. En dat verlichtte haar aanmerkelijk.

Wat daar voorviel heeft ze nooit volledig meegedeeld. Alleen weten we er dit van, dat de jonker voor haar op de knieën viel, een hartstochtelijke liefdesverklaring deed, zeide nooit zoo'n lieflijk wezen als 'thare aanschouwd te hebben, buiten haar niet te kunnen leven, en zoo voort. Zij vroeg of mijnheer en mevrouw er van wisten; hij sprak van samen heengaan naar 't buitenland. Zij sprak van haar afkomst; hij van zijn liefde en zijn geld. En hoe langer dat duurde, hoe akeliger het tooneel werd. De jonker werd woest, waanzinnig zoo het scheen. Als een bezetene vloog hij ten laatste haar aan. In dit verschrikkelijk oogenblik riep zij luide tot God: „o God, ontfem U, red mij, en doe mij een teeken, dat ik geen verworpene ben!” En gelijk iemand, die door een bliksemstraal wordt getroffen, zoo viel de jonker plotseling op den grond, „en ik,” zeide Saartje, „ik vloog de kamer uit, voor het eerst in mijn leven hopen dat ik niet verworpen was, maar dat God ook mijn gebed verhoorde.”

De afloop van het geval was, dat Saartje haar dienst opzei tegen November. Mijnheer en mevrouw en de freule begrepen er niets van. Allerlei gissingen werden gemaakt, allerlei oordeelen uitgesproken. Op een oogenblik, dat de jonker met zijn moeder alleen was, deed hij een volledige bekentenis van het gebeurde. „Het is een edele meid,” zei hij, en zijn moeder gevoelde het nog dieper dan haar zoon. Toen Saartje heenging, kreeg ze een fraaie zilveren knip van mevrouw tot aandenken.

Eenige jaren later was Saartje getrouwd met een palfrenier, die God vreesde en een goed man was. Niet zoozeer uit vurige liefde, maar meer uit gehoorzaamheid, en om uit het gedrag der aanbidders te komen, bovenal omdat zij meende in haar eigen huis God beter te kunnen dienen, had zij haar hand ten huwelijk gegeven. Haar ideaal van een man was evenzeer voor haar onbereikbaar als al het andere.

Gedurende haar huwelijk kreeg zij meer blijken van 's Heeren genade, meer geloof, meer kennis van de noodzakelijkheid en algenoegzaamheid van den Christus. Toch kwam telkens dat: „Ezau heb ik gehaat,” de rust en geringe vertroosting, die zij genoot, verstoren.

Bekend is de ramp, die Leiden op 12 Januari 1807, door het springen van een schip met buskruit, trof; de schoonste stadswijk, het Rapenburg, omscheppend in één reusachtigen, ontzettenden puinhoop, ijself graf van een aantal harer burgers. De burgerij was gerust en zorgeloos, toen op dien rampzaligen middag eensklaps een hel en schitterend licht de oogen deed schemeren, een dof dreunend geluid de ooren vervulde. Men wist niet, of dat vuur van den hemel kwam, dan of de afgrond met dat krakend geweld was opengebarsten. Velen dachten en dachten, dat de groote dag des Heeren gekomen was, waarop de hemelen met gedruisch zullen voorbijgaan, en de elementen brandende zullen versmelt. In de eerste uren na de uitbarsting was de verwarring onbeschrijfelijk. Wie den dood ontkomen waren, dwaalden tusschen de puinhoopen rond, of zaten neer, verstuft, blind voor 't gevaar, dat ook hen nog voortdurend dreigde, en zoo verplet, dat zij geheel

onverschillig waren voor het redden zoowel van hunne betrekkingen als van hunne goederen.

Saartje, die een boodschap gedaan had, bevond zich op het oogenblik der ontploffing dicht bij de plaats des onheils. Levend ter helle varen, eeuwig verdoemd zijn, dat was alles wat zij uren lang dacht. Zij wist niet meer, dat ze op aarde was. En toen de damp eenigszins was opgetrokken, en het tooneel der verwoesting zichtbaar werd, en zij tot bewustheid kwam dat ze nog leefde, toen viel ze neer en riep met luider stemme: „Als een brandhout uit het vuur gerukt! Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere, mijne Sterkle!”

Van dat oogenblik af had ze nooit meer geheel aan de liefde Gods getwijfeld. En hoe zal zij een jaar later in de Mare-kerk op den dank- en bededag ter herinnering aan Leidens ramp, onder het gehoor van Ds Schotsman genoten hebben, toen hij preekte uit Amos IV:11: „U die waart als een vuurbrand, die uit den brand gered is”.

RULLMANN.

RANDOM HET ZAKENLEVEN

Speculatie.

VI.

Hoofdstuk C.

De Effectenbeurs.

1. Laten wij thans in verband met ons onderwerp enkele woorden wijden aan de effectenbeurs en den effectenhandel. Wij verlaten daarbij eenigermate het terrein, waarop de bovengeschetste speculatiehandel zich beweegt en gaan dan ook verder dan een bespreking van de werkzaamheden, die aan het begrip „overbrugging van den tijd” noodzakelijk verbonden zijn, zou vorderen.

Doch het is nuttig om deze uitleiding aan de bespreking te geven. Niet zoozeer om te voldoen aan de meening van velen, dat speculatie toch voornamelijk aan de effectenbeurs verbonden zou zijn, dan wel om te erkennen, dat in den volksmond het woord „speculatie” nu eenmaal een andere beteekenis heeft gekregen dan de economen daaraan geven. Het zou wel heel theoretisch zijn de leer der economen te gebruiken als kapstok voor een algemeene bespreking, als tot nu toe werd gegeven en voorbij te gaan aan de in de praktijk des levens ontstane uitleiding (en verandering tevens) van de beteekenis dezer woorden. Als wij het goed aanvoelen, dan duidt de massa, als zij het woord „speculatie” gebruikt, voornamelijk op de onzekerheid als het voornaamste kenmerk van die speculatieve handelingen; de beroepsgedachte is daarbij van ondergeschikte beteekenis. Wanneer wij dan nu hier met deze opvatting rekening willen houden, dan mogen, ja moeten inderdaad enkele andere deelen van onze samenleving in deze bespreking een plaats vinden. Ongetwijfeld mag dan de voorrang hebben de effectenbeurs, maar wij zullen, zooals uit het navolgende zal blijken, nog op iets anders ook moeten wijzen.

II. Sprekende over de effectenbeurs en wat daarmee verbonden is, moeten wij ons al aanstonds

der wereld worden geprofeteerd. Maar van dit alles is niets in den tekst te vinden. Het doet mij buitengewoon genoegen dat ik hierbij met instemming kan verwijzen naar een woord dat Ds Berkhoff in verband met dit visioen zegt: „het gaat niet aan, deze profetie los te maken uit haar verband, waarin de HEERE haar geeft aan het volk Israël. Immers, er komt een opzettelijke verklaring bij, die haar op dit volk toepast”, en dan verwijst hij naar vs 11—14 (De Christusgeering, blz. 160). Als wij ons daaraan houden, — en dat moeten wij, dat eischt de eerbied voor Gods Woord, — dan is er geen enkele reden om in het visioen van de dorre doodsbeenderen iets anders te vinden dan de aankondiging van den terugkeer uit de Babylonische ballingschap. Men lette er op dat de authentieke, door God zelf gegeven verklaring twee dingen uitdrukkelijk uitspreekt: 1o. dat de doodsbeenderen zijn het gansche huis Israëls en 2o. dat het opkomen uit de graven is de terugkeer naar het land Kanaän. Welnu, als God zelf zegt: de doodsbeenderen zijn het huis Israëls, dan mogen wij er niet van maken: of de zondaren of alle menschen; wij hebben ons te houden, onverhiddelijk te houden aan Gods Woord. En als God zegt: het herrijzen uit de graven is de terugkeer uit de ballingschap (dat staat er zelfs tweemaal: in vs 12 en in vs 14), dan mogen wij er niet van maken: of de geestelijke levendmaking of de lichamelijke opstanding of de bekeering van Israël of de opbouw van het Nieuw-Testamentisch Godrijk, of wat dan ook; wij hebben ons te houden, onverhiddelijk te houden aan Gods Woord. En nu weet ik zeer wel, dat de verklaarders die in dit visioen al deze andere dingen zoeken dat niet doen met uitsluiting van den terugkeer uit de Babylonische ballingschap; integendeel, in den regel beginnen zij zelfs met dien terugkeer uit de Babylonische ballingschap op den voorgrond te plaatsen. Maar dit neemt niet weg, dat wij hunne verklaring beslist onjuist moeten achten, wijl in

POPULAIR-WETEN. SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Het Chillasme en het Oude Testament.

XXXI.

Het visioen der dorre doodsbeenderen, Ezechiel 37:1-14.

We komen nu tot een zeer bekend gedeelte uit Ezechiel's profetie: het visioen van de dorre doodsbeenderen. Dat we hier met een visioen, een gezicht, te doen hebben, en niet met werkelijkheid, leert ons vs 1 „en de HEERE voerde mij uit in den geest”. Daarin hebben we een onmiskenbare aanwijzing dat het „uitvoeren” niet plaats had in de lichamelijke van Ezechiel; wat hier wordt beschreven is een psychisch gebeuren; hoewel de profeet in werkelijkheid ter plaatse waar hij zich bevindt blijft, is het hem alsof hij naar buiten wordt gebracht, en hij ziet en hoort velerlei, dat uitsluitend als psychische ervaring, door Gods Geest bewerkt, moet worden geïnterpreteerd.

Hoedanig nu is het visioen dat de profeet aanschouwt? Hij staat in den geest plotseling bij een vallei, die hij vol doodsbeenderen ziet liggen. Van alle kanten moet hij er langs heen loopen (alweer in den geest), om ten volle onder den indruk te komen hoe talrijk die beenderen wel zijn. En dat niet alleen, maar zijn aandacht moet ook op iets anders gevestigd worden, en wel, dat die beenderen „zeer dor” zijn, volslagen uitgedroogd (vs 2). Over deze dorre doodsbeenderen moet echter de profeet zijn profetisch woord laten uitgaan, hij moet aan die beenderen aankondigen dat God ze weer met vleesch en zenuwen bekleeden zal en levend zal doen worden; en als hij aan dit Goddelijk bevel gehoor geeft en zijn profetisch woord door de

doodsvallei doet klinken, dan op eenmaal ontstaat er een merkwaardig geluid, een rumoer in de beenderen; ze beginnen zich te bewegen, ze voegen zich bij elkaar, er komt weer vleesch op en zenuwen, en God trekt daar een huid overheen, — en zoo liggen daar een menigte, weliswaar nog levenloze, maar dan toch menselijke lichamen (vs 8). Daarop ontvangt Ezechiel een tweede bevel om te profeteeren, dat de levensgeest in deze dooden varen zal; en als hij opnieuw zijn profetisch woord heeft doen hooren komt de levensgeest in de dooden, ze worden levend, rijzen overeind en staan op hun voeten: een onafzienbare menigte (vers 10).

Wat de beteekenis van dit visioen is, behoeven we niet te gissen. Het woord des HEEREN zelf geeft de verklaring: „deze beenderen zijn het gansche huis Israëls. Zie, zij zeggen: onze beenderen zijn uitgedroogd en onze verwachting is te loor gegaan”; maar het profetisch woord moet tot hen klinken: „Ik de HEERE zal uwe graven openen en u daaruit doen opstaan, o mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls” (vs 11—14). Het volk Israël gevoelt de ballingschap als een doods-toestand; als volk is het gestorven, en te midden van de prachtmoumenten der Babylonische cultuur begraven; maar God zegt: Ik zal u uit dat graf weer opwekken, u als volk doen herleven en u terugbrengen in uw land. We hebben hier dus te doen met een aankondiging van den terugkeer uit de ballingschap in het zinnebeeld van herlevende doodsbeenderen.

Dit is zoo duidelijk, dat men er zich slechts over verbazen kan, dat er nog uitleggers geweest zijn, die hier wat anders in hebben willen zoeken. Met name gaat het dan hierom, of in dit visioen bij voorbeeld ook nog de geestelijke levendmaking, of de lichamelijke opstanding uit de dooden, ja zelfs de oprichting van het Nieuw-Testamentische Godrijk, of ook de bekeering van Israël tegen het einde

hier een wij vo daarin obligati Slech verbeter enkel en meenin ben te noemt moeten den eig gen. De dat het specul het ko

Hier als eig „groot” vermog leert. I lijkheid daard wereld evengoe weeglijk Met c men dil lovensst opbreng voor he obligati zijn ge in de la bewijs p

Het is zoo ool met da van Dr waardoc munteer wijl van was om van der mocht r zich rek anzen g te herge komen, heeft ki wanneer o.a. het geweest

Nog o van der n.l. dit, de verk die daar ben en een kapi anders i wilde, sj rentestat

III. De deelen e a. Een zooveels

strijd m zelf geg hebben te voege uit de B het rech momente levendm des vleer Wij moe blijven.

Natuur ook wees sche str terugvoer afschadu geven we de hierb Israëls g schaduwi bonds. M of in het rechtstro van den gegeven der voor

Is het op te wij de Bab keer uit over heel bodig kn wij, om sluiten, wordt va van Exec iets, wat zijn aan l de toesta dat alle t